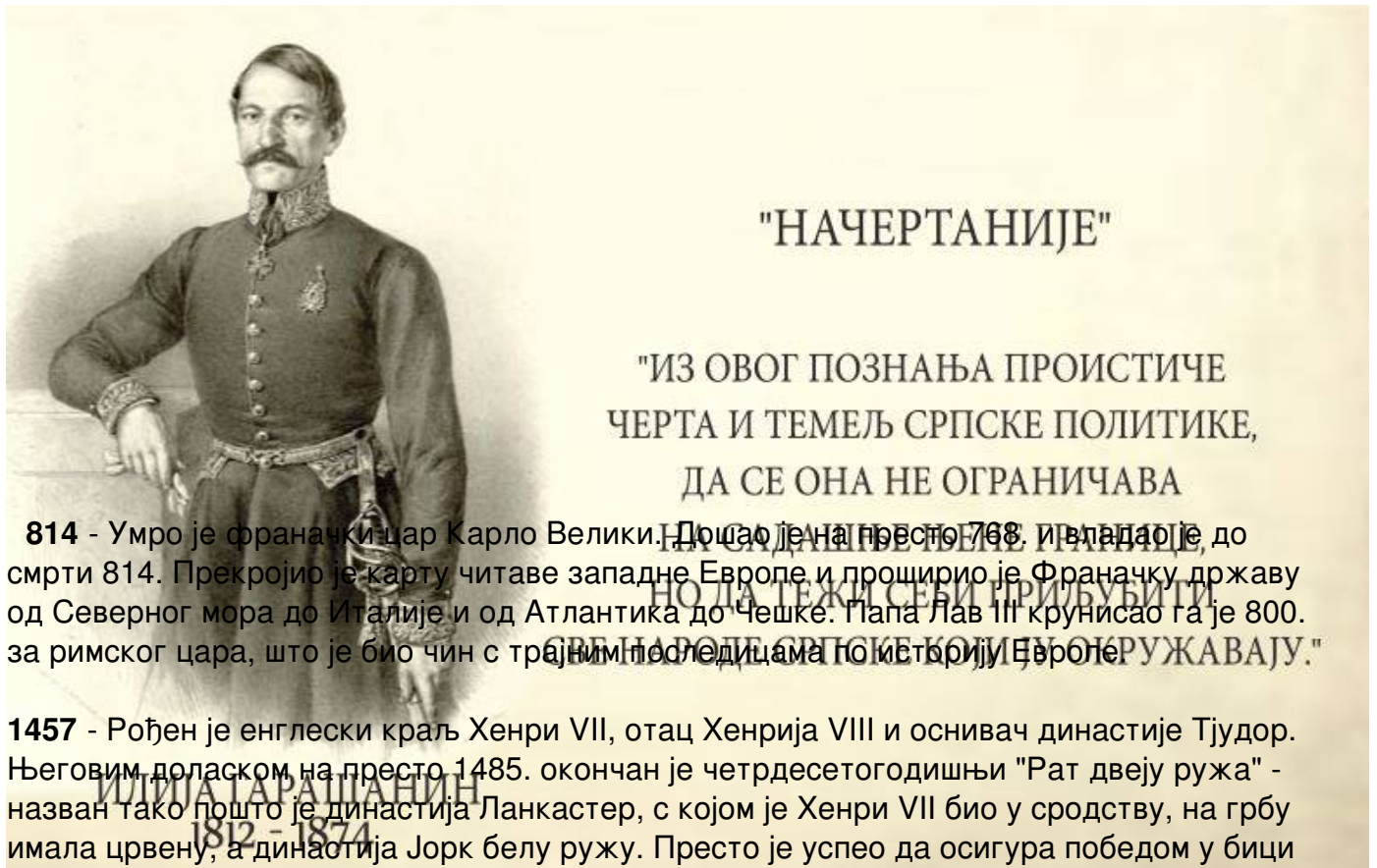

На данашњи дан 1812. године - Рођен је српски државник Илија Гарашанин, чије је дело "Начертаније" (прву верзију је написао Фрања Зах), објављено 1844. предвиђало ослобађање свих Срба и Јужних Словена. Залагао се за Савез балканских народа како би се заједно одупрли Османском царству. Син је трговца Милутина Савића из села Гараша код Крагујевца и презиме је узео према називу родног места. Каријеру је започео као официр 1837. и био је први старешина војске књаза Милоша Обреновића, али је после абдицирања књаза Милоша 1839. морао у избеглиштво. По повратку у отаџбину од 1843. до 1852. био је министар унутрашњих дела, до 1853. министар спољних послова, али је смењен под притиском Русије, иако се противио аустрофилској политици кнеза Александра Карађорђевића и сматрао да Србија треба да се ослони на Русију и Француску. Поново је постао министар унутрашњих дела 1858. и одлука Светоандрејске скупштине о збацивању династије Карађорђевић је највише његова заслуга. На позив кнеза Михаила Обреновића, 1861. постао је шеф владе и дипломатије. Прихватио је његову идеју о савезу са Грчком и Румунијом у припремању устанка против Турака, такође је водио тајне преговоре о устанку с првацима Срба у Босни, али је отпуштен 1867. због противљења кнежевој женидби с Катарином Константиновић.

"НАЧЕРТАНИЈЕ"

"ИЗ ОВОГ ПОЗНАЊА ПРОИСТИЧЕ
ЧЕРТА И ТЕМЕЉ СРПСКЕ ПОЛИТИКЕ,
ДА СЕ ОНА НЕ ОГРАНИЧАВА

814 - Умро је франачки цар Карло Велики. Дошао је на престо 768. и владао је до смрти 814. Прекројио је карту читаве западне Европе и проширио је Франачку државу од Северног мора до Италије и од Атлантика до Чешке. Папа Лав III крунисао га је 800. за римског цара, што је био чин с трајним последицама по историју Европе.

1457 - Рођен је енглески краљ Хенри VII, отац Хенрија VIII и оснивач династије Тјудор. Његовим доласком на престо 1485. окончан је четрдесетогодишњи "Рат двеју ружа" - назван тако пошто је династија Ланкастер, с којом је Хенри VII био у сродству, на грбу имала црвену, а династија Јорк белу ружу. Престо је успео да осигура победом у бици код Босворта 1485. у којој је погинуо краљ Ричард III. Године 1486. Хенри VII је женидбом ујединио куће Ланкастер и Јорк, пошто је склопио брак са сестром Ричарда III - Елизабет.

1547 - Умро је Хенри VIII, краљ Енглеске и црквени реформатор. Установио је Англиканску цркву 1534. при чему је за поглавара одређен сам енглески монарх. Верски раскид с Римом је последица одбијања Ватикана да му дозволи развод од Катарине Арагонске због женидбе Аном Болен. Запосео је Велс, Шкотску и Ирску и започео градњу флоте која ће постати темељ касније енглеске поморске моћи.

1596 - Умро је енглески гусар и адмирал Френсис Дрејк, први Енглез који је од 1577. до 1580. опловио свет. Његови гусарски напади на Шпанце битно су допринели енглеском поморском престижу и каснијем успешном запоседању колонија, посебно у северној Америци. Одиграо је и једну од кључних улога у победи британске ратне морнарице 1588. над шпанском "Непобедивом армадом". Наводно је први 1586. донео кромпир у Европу из Америке.

1689 - Парламент Енглеске објавио је одступање краља Џејмса II, последњег из династије Стјуарт, збаченог због натурања римокатолицизма.

1841 - Рођен је енглески новинар и истраживач Џон Роуландс, познат као Хенри Мортон Стенли, који се прославио 1871. "спасавањем" шкотског истраживача Дејвида Ливингстона, за којег се погрешно веровало да се изгубио у Африци. Потом је путовао у Африку више пута до 1889. и открио је Албертово, Едвардово и Леополдово језеро, планински масив Рувензори и испитао велики део басена реке Конго.

1846 - На Српском балу у Бечу, у склопу концертног програма, у оквиру обележавања Светог Саве, први пут је изведен "Српски квадрил" Јохана Штрауса млађег. Ову композицију Штраус је начинио на основу тема карактеристичних за српско музичко стваралаштво, а по наруџби кнеза Милоша Обреновића.

1857 - Рођен је српски политичар и публициста Стојан Протић, један од твораца Народне Радикалне странке, први председник владе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, након уједињења. Издавао је и уређивао часопис "Дело" и лист "Ођек". Дела: "О Македонији и Македонцима", "Срби и Бугари у Балканском рату", "Албански проблем и Србија и Аустро-Угарска", "Тајна конвенција између Србије и Аустро-Угарске".

